

9.7.2010

Dnro 170/2/08

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

KURINPITOMERKINNÄT KORJAANTUIVAT RIKOSSEURAAMUSVIRASTON TOIMENPITEIDEN JOHDOSTA

1

ASIAN TAUSTA

Kantelija kertoi eduskunnan oikeusasiamiehelle - - - osoittamissaan kirjoituksissa Satakunnan vankilan tapahtumista, jotka johtivat kurinpitorangaistukseen sekä avolaitosmääräyksen peruuttamiseen. Kantelija katsoi, että hänen saamansa seuraamukset olivat perusteettomia suhteessa näyttöön, jota hänen syyllisyytensä tueksi oli esitetty. Hän katsoi, että asia olisi tullut tutkia vankilassa perusteellisemmin, jolloin olisi havaittu, että hänet oli lavastettu syylliseksi.

Asian johdosta hankitun asiakirjaselvityksen mukaan kantelijan säilytyshuoneesta oli - - - löytynyt vankilan vartijoiden suorittaman tarkastuksen yhteydessä n. 10 millilitran pullo, joka oli sisältänyt huumausaineksi luokiteltavaa lääkeainetta (bentsodiatsepaami).

Tapahtuman seurauksena kantelijalle oli - - - tehdyllä päätöksellä määrätty kurinpitorangaistuksena siirtäminen yksityishuoneeseen viiden vuorokauden ajaksi. Satakunnan vankilan vartiopäälliköltä - - - puhelimitse saadun tiedon mukaan kantelija ei hakenut muutosta kurinpitorangaistusta koskevaan päätökseen käräjäoikeuteen valittamalla.

Sittemmin kantelija oli tehnyt poliisille - - - päivätyn tutkintapyynnön vääränä ilmiantona pitämästään rikoksesta. Asiassa oli kysymys siitä, että kantelija katsoi, että joku tai jotkut olivat piilottaneet kyseisen pullon hänen selliinsä. Asia kirjattiin Kokemäen kihlakunnan poliisilaitoksella ilmoituksella - - -. Esitutkinta päätettiin - - - saattamalla se syyttäjän harkittavaksi.

Kokemäen johtava kihlakunnansyyttäjä teki - - - asiassa rikoksesta epäiltyjä henkilöitä (5 kpl, kantelija mukaan lukien) koskevat päätökset syyttämättä jättämisestä sillä perusteella, ettei asiassa ollut tullut ilmi todennäköisiä syytä rikoksesta epäiltyjen syyllisyyden tueksi.

Totesin - - - antamassani ratkaisussa (dnrot - - - ja - - -) mm. että selvityksen mukaan asiassa oli riidatonta, että kantelijan sellistä oli löydetty pieni pullo nestettä, jonka vankilan toimittaman testauksen yhteydessä oli todettu sisältävän huumausaineksi luokiteltavaa lääkettä. Siihen nähden katsoin, ettei vankilan johtajan langettavaa kurinpitoratkaisua voitu pitää virheellisenä. Se, että kurinpitorangaistuksen perusteet on jälkikäteen "kyseenalaistettu" syyttäjän tekemän syyttämättä jättämispäätöksen valossa, ei mielestäni sellaisenaan merkinnyt sitä, että asiassa tuoreeltaan tehty näytön arviointi olisi ollut lainvastainen. Siihen nähden katsoin, että vankilan menettely kurinpitoasiassa ei antanut minulle aihe tta toimenpiteisiin.

Totesin kuitenkin myös lähettäväni vastaukseni Rikosseuraamusvirastolle tiedoksi ja sen arvioimiseksi, antoiko syyttäjän tekemä ratkaisu kantelijaa koskevassa asiassa aihe tta häntä koskevien kurinpitoasiakirjojen tietojen muuttamiseen tai tä ydentämiseen joiltakin osin.

Rikosseuraamusvirasto vastasi minulle - - - päiväämässään kirjeessä (dnro - - -) seuraavasti: *"Rikosseuraamusvirasto ihmettelee syyttäjän asiassa - - - (päiväys poistettu) tekemää syyttämättäjättämispäätöstä. Oudoksumme syyttämättäjättämispäätöksen tekemistä ei näyttöä perusteella tilanteessa, jossa syyttämättä jätetylle on jo laillisessa järjestyksessä määrätty rangaistus kyseisestä rikoksesta"*. Rikosseuraamusvirasto ei nähnyt tarvetta tai perustetta kantelijaa koskevien kurinpitoasiakirjojen tietojen muuttamiseen tai täydentämiseen.

2

ARVIOINTI

Vankeuslain 15 luvun 13 §:n mukaan, jos vankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta hänelle on määrätty kurinpitorangaistus, kurinpitorangaistus raukeaa siltä osin kuin sitä ei ole pantu täytäntöön.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen mukaan jokaista rikoksesta syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.

Näkemykseni mukaan edellä mainituista säädöksistä on tehtävissä seuraavat johtopäätökset: 1. kurinpitomenettely on varsinaiseen rikosprosessiin (esitutkinta, syyteharkinta, tuomioistuin-käsittely) nähden toissijaista, sekä 2. kurinpitomenettelyssä jo käsitelty asia voidaan saattaa uudelleen käsiteltäväksi varsinaisessa rikosprosessissa tietyin edellytyksin. Jos varsinainen rikosprosessi päättyy muuhun kuin rikoksen syyksilukevaan ratkaisuun, epäiltyä on pidettävä syyttömänä.

Edellä toteamani perusteella ja perustuslain 111 §:n 1 momenttiin viitaten pyysin Rikosseuraamusvirastoa antamaan asiassa lausuntonsa. Pyysin Rikosseuraamusvirastoa kiinnittämään lausunnossaan huomiota niihin edellytyksiin, millä perusteella Rikosseuraamusvirasto oli aiemmin antamastaan vastauksesta ilmenevin tavoin katsonut, ettei syyttäjän tekemällä ratkaisulla ole ollut minkäänlaista merkitystä aiemmin kantelijalle määrätyn kurinpitorangaistuksen perusteille ja tämän perusteella katsonut, ettei kantelijaa koskevien kurinpitoasiakirjojen tietojen muuttamiseen tai täydentämiseen ollut tarvetta.

Rikosseuraamusvirasto toimitti minulle - - - päivätyn lausunnon, jossa todettiin, että järjestyksessä selvitettäessä suoritetaan vankilassa vankeuslain 15 luvun 9 §:n mukaisesti puolueeton ja tasapuolinen tutkinta, jossa rikkomus selvitetään sen laadun ja vakavuusasteen edellyttämällä tavalla. Mikäli esille tulleen näytön perusteella vangin katsotaan syyllistyneen järjestyksessä selvitettävään rikokseen, hänelle määrätään kurinpitorangaistus. Laitosturvallisuuden ja laitosten järjestyksen korostunut rooli näkyy väistämättä hallinnollisessa kurinpitomenettelyssä. Tämän vuoksi kurinpitotoimiin ryhtyminen voi Rikosseuraamusviraston näkemyksen mukaan olla perusteltua, vaikka rikosprosessuaalisessa syyteharkinnassa syyttämiskynnys ei välttämättä ylityisi, kuten nyt on jälkeinpäin todettu käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

Rikosseuraamusvirasto ilmoitti, että kantelijan vankiasiakirjoihin oli Rikosseuraamusviraston toimesta lisätty liite, johon on tehty merkinnät syyttäjän tekemästä päätöksestä sekä toteamus kantelijan syyttömyydestä.

Katson kantelijaa koskevien kurinpitomerkintöjen korjaantuneen Rikosseuraamusviraston toimenpiteiden johdosta. Näin ollen asia ei enää anna aiheutta enempiin toimenpiteisiin.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi Rikosseuraamuslaitokselle ja kantelijalle.